

ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Навчальна перекладацька практика

Програма та методичні рекомендації для здобувачів першого
(бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності

B11 Філологія (за спеціалізаціями)

**Спеціалізація B11.033 Слов'янські мови та літератури (переклад
включно), перша – польська**

**Додаткова спеціалізація B11.041 Германські мови та літератури
(переклад включно), перша – англійська**

Затверджено
на засіданні кафедри слов'янської філології
Протокол від 29.08.2025 №1

Хмельницький – 2025

Навчальна перекладацька практика Програма та методичні рекомендації для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності В11 Філологія (за спеціалізаціями) Спеціалізація В11.033 Слов'янські мови та літератури (переклад включно), перша – польська Додаткова спеціалізація В11.041 Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська / уклад.: С.В. Войталюк. Хмельницький: ХНУ, 2025. 17 с.

Укладач: Войталюк С. В.

Відповідальний за випуск: Торчинська Н.М., канд.філол.наук, доц.

ВСТУП

Навчальна перекладацька практика є обов'язковим освітнім компонентом фахової підготовки здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності B11 Філологія (за спеціалізаціями) за спеціалізацією B11.033 Слов'янські мови і літератури (переклад включно), перша – польська за додатковою спеціалізацією B11.041 Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська. Вона входить до циклу фахової підготовки та виконує важливу функцію у формуванні професійних компетентностей майбутніх перекладачів, забезпечуючи інтеграцію теоретичних знань, здобутих під час аудиторного навчання, із практичними навичками, необхідними для ефективної професійної діяльності.

Програму перекладацької практики складено відповідно до освітньо-професійної програми «Філологія. Польська мова і література друга мова – англійська, переклад» та Положення про практичну підготовку здобувачів вищої освіти у Хмельницькому національному університеті. Програма визначає загальну структуру практики, види і перелік завдань практики, рекомендації щодо її проходження.

I. МЕТА І ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ПЕРЕКЛАДАЦЬКОЇ ПРАКТИКИ

Метою навчальної перекладацької практики є набуття студентами практичного досвіду у сфері письмового перекладу художніх та публіцистичних текстів. Це дозволяє не лише закріпити знання та навички, здобуті під час опанування освітніх компонентів, а й поглибити розуміння специфіки як художнього, так і публіцистичного перекладу.

У процесі виконання завдань практики студенти оволодівають прийомами відтворення художніх образів, стилістичних особливостей і національно-культурних реалій, а також навчаються ефективно працювати з особливостями публіцистичного стилю; удосконалюють уміння передавати авторський стиль, індивідуальну манеру письма та набувають готовності до самостійного пошуку оптимальних перекладацьких рішень. Завдання практики забезпечують вироблення індивідуального стилю перекладацької діяльності, формують відповідальність за якість виконаної роботи та стимулює до самостійного пошуку оптимальних рішень у процесі перекладу. Навчальна перекладацька практика забезпечує можливість перевірити рівень сформованості перекладацьких компетентностей, розвинути креативність, мовне чуття та вміння працювати з різними видами текстів.

Головні завдання навчальної перекладацької практики

У процесі проходження навчальної перекладацької практики студенти мають:

- поглибити теоретичні знання з художнього та публіцистичного перекладу, ефективно застосовуючи їх у практичній діяльності;
- сформувати та вдосконалити навички письмового перекладу художніх і публіцистичних текстів з польської мови українською;
- удосконалити вміння відтворювати художні образи, стилістичні особливості, індивідуальну манеру автора, а також опановувати особливості роботи з публіцистичними матеріалами;
- розвинути здатність передавати національно-культурні реалії, метафори, алюзії та інші стилістично марковані одиниці;
- удосконалити навички редагування власних перекладів, уміння аналізувати та порівнювати різні варіанти перекладацьких рішень;
- розвинути уміння ефективно користуватися довідковою літературою, словниками, корпрусами текстів та іншими допоміжними ресурсами;
- сформувати навички самостійної роботи над перекладацьким проєктом із дотриманням вимог до якості й структури виконаного завдання;
- розвинути креативність, мовне чуття та індивідуальний перекладацький стиль.

Результати навчальної перекладацької практики

Після успішного завершення практики студенти повинні вміти:

- застосовувати теоретичні знання для вирішення практичних завдань перекладу художніх і публіцистичних текстів;
- здійснювати якісний переклад з польської мови українською з урахуванням жанрово-стилістичних особливостей оригіналу;
- відтворювати авторський стиль тексту, художні образи, емоційне забарвлення та культурні реалії;
- редагувати та вдосконалювати власний переклад, забезпечуючи точність змісту, стилістичну відповідність і нормативність мови;
- використовувати словники, енциклопедії, електронні ресурси та довідкову літературу для пошуку відповідників;
- оформлювати результати перекладу відповідно до академічних і видавничих вимог;
- презентувати результати своєї роботи, обґрунтовуючи вибір стратегій і конкретних перекладацьких рішень;
- проявляти креативність і дослідницький підхід, пропонуючи оригінальні й адекватні варіанти відтворення складних фрагментів;
- дотримуватися принципів професійної етики та авторського права.

II. ОРГАНІЗАЦІЯ І ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИКИ

Навчальна перекладацька практика для здобувачів вищої освіти другого курсу, які навчаються за освітньо-професійною програмою «Філологія. Польська мова і література, друга мова – англійська, переклад», проводиться в четвертому семестрі на базі Хмельницького національного університету. Практика триває 2 тижні і передбачає 3 кредити ЄКТС, згідно з навчальним планом. Завдання практики зосереджені на закріпленні та розвитку навичок письмового перекладу художніх і публіцистичних текстів з польської мови українською та навпаки.

Організація практики здійснюється відповідно до: Положення про проведення практик студентів закладів вищої освіти України (наказ МОН України від 08.04.1993 №93 із змінами); Положення про практичну підготовку здобувачів вищої освіти ХНУ; освітньо-професійної програми та навчального плану спеціальності.

Обов'язки керівника практики від кафедри:

- розробляє тематику індивідуальних завдань відповідно до програми практики;
- здійснює контроль за виконанням Програми і графіка проведення практики;
- забезпечує здобувачів вищої освіти необхідною документацією щодо проходження практики, зокрема: Програмою, щоденником, календарним планом, темами індивідуального завдання, рекомендаціями щодо оформлення звітної документації тощо;
- надає методичну допомогу здобувачам вищої освіти під час виконання ними індивідуальних завдань, збору матеріалів, написання звіту;
- проводить консультації щодо аналізу та систематизації зібраного матеріалу;
- перевіряє звіт з практики та інформує здобувачів вищої освіти про порядок захисту звіту, систему оцінювання та підготовку тез на підсумкову конференцію;
- бере участь у роботі комісії, призначеної завідувачем кафедри, із захисту здобувачами вищої освіти звітів про практику і здає їх на кафедру.

Здобувач вищої освіти повинен:

- до початку практики одержати від керівника практики від Університету щоденник практики, методичні матеріали та консультації з оформлення усіх документів;
- пройти інструктаж щодо порядку проходження практики та з техніки безпеки;
- у повному обсязі виконувати всі завдання, передбачені Програмою практики та настановами її керівників;
- нести відповідальність за виконувану роботу;
- у тижневий термін після закінчення практики оформити звітну документацію та захистити звіт про практику у відповідній комісії.

Перед початком навчальної перекладацької практики кафедра організовує:

- організаційні збори та загальний інструктаж щодо мети, завдань і структури практики;
- ознайомлення студентів з вимогами до оформлення звітної документації (щоденник, індивідуальне завдання, підсумковий звіт);
- видачу завдань для перекладу від керівника практики, який закріплений за студентами від кафедри;
- роз'яснення вимог до якості перекладу, критеріїв оцінювання, правил оформлення текстів і ведення щоденника;
- наголошення на необхідності дотримання академічної доброчесності, дисципліни та відповідального ставлення до виконання завдань.

Порядок проходження практики

Під час практики студенти:

- працюють з відривом від навчальних занять, виконуючи перекладацькі завдання у відведений період (2 тижні);
- отримують від керівника індивідуальні завдання для перекладу текстів різних жанрів (художніх, публіцистичних, науково-популярних тощо);
- здійснюють письмовий переклад з польської мови українською з урахуванням лексико-граматичних, стилістичних і культурних особливостей оригіналу;
- ведуть щоденник практики, у якому відображають щоденний обсяг виконаної роботи, проблемні моменти та способи їх вирішення;
- консультуються з керівником практики від кафедри, який надає рекомендації щодо удосконалення перекладацьких рішень і стилістичного редагування.

Усі види робіт виконуються індивідуально, з дотриманням установлених вимог до обсягу, якості та термінів подання матеріалів.

Таблиця 1 – Розподіл часу на період практики

№ з/п	Етап практики / вид діяльності	Кількість робочих днів
1	Організаційний інструктаж. Ознайомлення з програмою, вимогами та документацією Отримання індивідуальних перекладацьких завдань, добір і аналіз вихідних текстів	1 день
2	Виконання письмового перекладу художніх текстів	3 дні
3	Виконання письмового перекладу публіцистичних текстів	3 дні
4	Редагування перекладів, аналіз і самооцінка перекладацьких рішень	3 дні
5	Оформлення щоденника та звіту з практики.	1 день
	Разом	14 днів

III. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ПЕРЕКЛАДАЦЬКОЇ ПРАКТИКИ

Зміст навчальної перекладацької практики узгоджується з її метою, зазначеними завданнями, освітньо-професійною програмою. Він формується відповідно до специфіки діяльності бази практики і відповідає вимогам професійної підготовки здобувача освіти.

До змісту практики входять такі види роботи:

- ознайомлення з функціональними обов'язками перекладача;
- ознайомлення з тематикою текстів, які потребують перекладу, з відповідною фаховою, довідковою літературою;
- виконання письмового перекладу публіцистичних і художніх текстів з польської мови на українську (загальним обсягом 6–7 сторінок (приблизно 21 000–28 000 знаків із пробілами). До кожного перекладу студент додає короткий перекладацький коментар (додаток Г);
- виконання саморедагування власних перекладів, а також редагування перекладів інших перекладачів (за потреби);
- створення глосарія лексем за тематикою текстів для перекладу не менше 20 лексем (додаток В);
- створення перекладацького коментаря до матеріалів перекладу, у якому мають бути описані прийоми перекладу, основні перекладацькі трансформації, які необхідно було застосувати у процесі перекладу. Перекладацький коментар повинен містити назви перекладацьких трансформацій, причини їх застосування і приклади (оригінальний і перекладений фрагмент тексту обсяг 1-2 сторінки (додаток Г);
- виконання перекладу текстів публіцистичного і художнього типу за допомогою CAT-програм;
- оформлення щоденника та звіту навчальної перекладацької практики.

IV. ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ ЗВІТНОЇ ДОКУМЕНТАЦІЇ

Звітна документація з навчальної перекладацької практики – це щоденник практики і письмовий звіт з практики.

Рекомендації щодо ведення щоденника практики

Щоденник практики фіксує процес проходження студентом навчальної перекладацької практики. У щоденнику практики здобувач освіти щоденно занотовує види робіт, які він виконує, дати проведення консультацій із керівниками практики.

До щоденника додається характеристика практиканта, складена керівником практики від бази практики. Характеристика практиканта має містити інформацію про рівень перекладацької майстерності здобувача освіти, обсяг та зміст його роботи, ставлення до праці, відповідальність за виконувану роботу та оцінку результатів роботи здобувача освіти під час практики.

Записи повинні бути систематичними, чіткими, лаконічними та інформативними. Рекомендується дотримуватись академічного стилю викладу, вказуючи конкретні приклади виконаних завдань. Щоденник є невід'ємною складовою підсумкової звітної документації та подається на кафедру слов'янської філології після завершення практики.

Після завершення практики студент готує письмовий звіт, у якому аналізує зміст виконаної роботи, окреслює типи текстів, над якими працював, подає перекладацький коментар до одного або кількох фрагментів перекладу (із зазначенням труднощів, способів подолання та обґрунтуванням лексико-граматичних рішень), а також формулює власні висновки щодо ефективності проходження практики.

Належним чином оформлений щоденник, письмовий звіт і результат захисту практики є підставою для виставлення підсумкової оцінки. Студент, який не подав звітну документацію або виконав її неналежним чином, не допускається до захисту і вважається таким, що не виконав програму практики.

У щоденнику мають бути зафіксовані такі відомості:

- назви перекладених текстів, їхній обсяг (у кількості сторінок або кількості друкованих знаків без пробілів);
- словники, довідники, глосарії та інші джерела, якими користувався практикант під час перекладацької роботи;
- висвітлення складних аспектів перекладу, з якими зіштовхнувся здобувач освіти, та способи їх подолання;
- перелік і опис усіх видів діяльності, виконаних у межах проходження практики (переклад текстів, редагування, участь у нарадах тощо);
- власні враження студента-практиканта про зміст і організацію практики, а також побажання щодо її вдосконалення.

Після завершення практики щоденник перевіряється керівником практики від кафедри слов'янської філології, який також складає письмовий відгук та засвідчує достовірність внесених записів власним підписом. Оформлений відповідно до встановлених вимог щоденник разом з іншими звітними документами подається на кафедру слов'янської філології у визначений термін.

Увага! За відсутності належним чином заповненого та підписаного щоденника навчальна перекладацька практика вважається не зарахованою.

Вимоги до змісту звіту з практики

1. Титульна сторінка. Титульна сторінка є обов'язковим елементом оформлення звіту. Вона містить основні відомості про навчальний заклад, кафедру, вид практики, прізвище, ім'я та по батькові студента, курс, групу, спеціальність, місце проходження

практики, керівника від бази та від кафедри, а також місто і рік подання звіту (додаток А).

2. Вступ. У вступі подається коротка інформація про базу проходження практики, період, тривалість і характер виконуваних завдань.

Визначається мета практики; формулюються завдання; указуються інструменти та джерела, якими користувався здобувач: словники, електронні ресурси, програми, корпуси, онлайн-платформи (обсяг –1 сторінка)

3. Основна частина. У цьому розділі розкривається практична діяльність студента під час виконання перекладу. Подано характеристику обраних текстів: жанр, стиль, тематика, автор, джерело, обсяг. Пояснюється вибір матеріалу – його мовна насиченість, наявність перекладацьких проблем, культурна цінність.

Далі описуються етапи роботи над перекладом: аналіз тексту оригіналу; підбір словникових та контекстуальних відповідників; створення чорнового варіанта перекладу; редагування та стилістичне вдосконалення. Висвітлюються труднощі, які виникали під час перекладу: лексичні, граматичні, стилістичні, культурні. Подаються приклади використання перекладацьких трансформацій: додавання, опущення, перестановка, конкретизація, узагальнення, модуляція (обсяг – 4–5 сторінок)

4. Оригінали текстів і переклади. У цьому розділі подаються вибрані тексти польською мовою та їхні українські переклади. Рекомендується включити три-чотири тексти різних жанрів: публіцистичний, художній, есе, інтерв'ю, нарис тощо. Кожен текст має бути супроводжений заголовком («Текст 1. Artykuł publicystyczny ...») і складатися з уривку оригіналу та відповідного перекладу. Загальний обсяг перекладених матеріалів становить 6–7 сторінок друкованого тексту (приблизно 21 000–28 000 знаків із пробілами) (обсяг цього розділу 6–7 сторінок).

5. Глосарій за тематикою текстів. Глосарій укладається на основі перекладених матеріалів і містить не менше 20 лексичних одиниць, характерних для обраних текстів. Для кожної одиниці зазначається польське слово або вираз, український еквівалент і короткий коментар щодо контексту чи вживання. Глосарій може бути структурований за тематичними напрямками: суспільно-політична, культурна, художня, побутова лексика тощо (обсяг – 2 сторінки) (додаток В).

6. Перекладацький коментар. У цьому розділі здобувач аналізує найбільш складні або показові місця перекладу, пояснює обрані перекладацькі рішення, наводить приклади трансформацій і адаптацій. Можна порівняти власний переклад із машинним, щоб продемонструвати відмінності у якості передачі змісту й стилю. Рекомендується висвітлити проблеми передачі фразеологізмів, алюзій,

національно-культурних реалій, гри слів (обсяг – 2–3 сторінки) (додаток Г).

7. Висновки. У висновках узагальнюються результати проходження практики. Зазначається, які компетентності були сформовані: мовна, перекладацька, міжкультурна, інформаційна, редагувальна. Підкреслюються основні труднощі та способи їх подолання. Висловлюються враження від бази практики, організації роботи, співпраці з керівником. Подано короткі пропозиції щодо вдосконалення організації навчальної перекладацької практики (обсяг – 1–1,5 сторінки)

8. Перелік використаних джерел. У цьому розділі подається список друкованих і електронних джерел, використаних під час виконання перекладів. Зазначаються словники, корпуси, довідники, навчальні та наукові праці, електронні ресурси (обсяг – 1 сторінка).

9. Додатки. До додатків можуть бути включені скріншоти перекладів, приклади роботи з перекладацькими програмами, сертифікати участі у заходах, фото з бази практики або інші матеріали.

Загальний обсяг приблизно 20–25 сторінок.

Вимоги до оформлення звіту

Загальні вимоги до оформлення: звіт виконується у друкованому вигляді на аркушах формату А4, за допомогою текстового редактора; шрифт: Times New Roman; кегль (розмір шрифту): 14 пунктів; міжрядковий інтервал: 1,5; відступ першого рядка абзацу: 15 мм. Параметри сторінки: верхнє і нижнє поля – по 20 мм; ліве поле – 25 мм (для підшивки); праве поле – 15 мм. Нумерація сторінок: сторінки звіту пронумеровуються арабськими цифрами у правому верхньому куті; титульна сторінка та зміст нумерації не мають; документи мають бути скріплені у швидкозшивачі в такій послідовності: титульна сторінка, зміст, основна частина звіту, додатки (за наявності). Оформлення заголовків: заголовки структурних частин звіту (наприклад, «Завдання практики», «Перекладацький коментар» тощо) слід виділяти більшим кеглем – 18 пунктів, без підкреслення; слова в заголовках не переносяться, не допускається поділ слів на склади; розділи звіту нумеруються арабськими цифрами відповідно до їхньої послідовності в структурі звіту.

Оцінювання змісту звіту супроводжується оцінкою якості його оформлення, тому недотримання технічних вимог може вплинути на загальний результат.

V. ПІДВЕДЕННЯ ПІДСУМКІВ ТА ЗАХИСТ ПРАКТИКИ

Після закінчення терміну практики здобувачі вищої освіти, звітують про виконання її Програми. Письмовий звіт, що містить відомості про виконання усіх розділів Програми разом з іншими документами, студент подає керівникові практики від кафедри.

Здобувачі вищої освіти захищають звіти з практики перед комісією, що призначається завідувачем кафедри. До складу комісії входять керівник практики від кафедри, інші викладачі кафедри. Захисти звітів з практики проводяться не пізніше одного тижня після її завершення

Таблиця 1 – Структурування програми практики за видами робіт

Кількість балів за вид навчальної роботи (мінімум-максимум)								
Виконання видів роботи, передбачених змістом практики					Оцінка керівника практики	Захист практики		Разом балів
Обсяг виконаних перекладацьких робіт відповідно до програми практики	Якість перекладених текстів	Оформлення глосарію термінів	Оформлення перекладацького коментаря	Створення електронної теки з матеріалами перекладацьких проєктів (пам'ятями перекладів і глосаріями)	Кафедри	Якість оформлення звітної документації (якість подання матеріалів)	Захист	
12-20*	18-30	6-10	6-10	6-10	6-10	3-5	3-5	60-100**

Примітки:

*Мінімальна і максимальна кількість балів, призначена структурній одиниці освітнього компонента;

**Підсумкова семестрова оцінка виставляється, якщо за результатами оцінювання усіх видів навчальної роботи з освітнього компонента здобувач набрав від 60 до 100 балів.

Накопичена здобувачем вищої освіти сума балів трансформується в інституційну шкалу оцінювання та шкалу оцінювання ЄКТС.

Таблиця 3 – Співвідношення інституційної шкали оцінювання і шкали оцінювання ЄКТС

Оцінка ЄКТС	Рейтинг оцінювання шкала балів	Інституційна оцінка (опис рівня досягнення здобувачем вищої освіти запланованих результатів навчання з освітнього компонента)	
		Залік	Іспит/диференційований залік
A	90-100	Зараховано	<i>Відмінно/Excellent</i> – високий рівень досягнення запланованих результатів навчання з освітнього компонента, що свідчить про безумовну готовність здобувача до подальшого навчання

			та/або професійної діяльності за фахом
B	83-89		Добре/Good – середній (максимально достатній) рівень досягнення запланованих результатів навчання з освітнього компонента та готовності до подальшого навчання та/або професійної діяльності за фахом
C	73-82		
D	66-72		
E	60-65		
FX	40-59	Незараховано	Незадовільно/Fail – недостатній рівень. Низка запланованих результатів навчання з освітнього компонента відсутня. Рівень набутих результатів навчання є недостатнім для подальшого навчання та/або професійної діяльності за фахом
F	0-39		Незадовільно/Fail – Результати навчання відсутні

Рекомендована література

Основна

1. Гач Н. О. Практикум з перекладу ділового мовлення. Київ-Тернопіль: Джура, 2018. 128 с.
2. Копильна О. М. Практика реферативного перекладу. Київ: Ліра-К, 2019. 136 с.
3. Освітньо-професійна програма «Філологія. Польська мова і література, друга мова – англійська, переклад» URL : <https://ksf.khmnmu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/10/opp-fppa-2024-ksf.pdf>
4. Положення про практичну підготовку здобувачів вищої освіти у Хмельницькому національному університеті. Затверджено Вченою радою ХНУ, протокол від 28.09.2019, зі змінами – протокол від 26.12.2024 №6. URL : <https://khmnmu.edu.ua/wp-content/uploads/normativni-dokumenty/polozhennya/pro-praktychnu-pidgotovku.pdf>
5. Сливка М.І. Вступ до перекладознавства. Навчально-методичний посібник. Ужгород, 2023. 72 с.

6. Текстові документи. Загальні вимоги СОУ 207.01:2017 / Ю. М. Бойко, Г. В. Красильникова, Л. І. Першина, Т. Ф. Косянчук. 2-ге вид., виправлене. Хмельницький : ХНУ, 2018. 45 с. URL : <http://surl.li/afzqo>
7. Бібліографічний запис. Загальні вимоги та правила складання СОУ 207.02:2017 / Ю. М. Бойко, Л. І. Першина. Хмельницький : ХНУ, 2017. 37 с. URL : <http://surl.li/afzqq>

Додаткова

8. Кононенко І. Українська та польська мови: контрастивне дослідження. Język ukraiński i polski: studium kontrastywne. Wydawnictwa Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa 2012. 809 с.
9. Urzędowy wykaz polskich nazw geograficznych świata. Główny urząd geodezji i kartografii. Warszawa, 2013. 899 s.

Хмельницький національний університет
Гуманітарно-педагогічний факультет
Кафедра слов'янської філології

ЗВІТ
з навчальної перекладацької практики

база практики (стажування)

Назва підприємства (установи, закладу)

Шифр

Галузь знань В «Культура, мистецтво та гуманітарні науки»

Спеціальність В11 «Філологія (за спеціалізаціями)»

Спеціалізація В11.033 «Слов'янські мови та літератури (переклад включно), перша – польська»

Додаткова спеціалізація В11.041 Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська

Освітня програма «Філологія. Польська мова і література, друга мова – англійська, переклад»

Здобувач(ки) _____ курсу, група _____

Шифр

Підпис

Ім'я, ПРІЗВИЩЕ

Керівник від кафедри	
Прізвище, ініціали, науковий ступінь, учене звання	
Підпис	Дата

Кількість балів _____
Оцінка за шкалою:
інституційною _____ / ЄКТС _____

Дата

Члени комісії:	Підпис	Ім'я, ПРІЗВИЩЕ
	Підпис	Ім'я, ПРІЗВИЩЕ
	Підпис	Ім'я, ПРІЗВИЩЕ

Хмельницький 20____

ДОДАТОК Б

АЛГОРИТМ ПЕРЕКЛАДУ ТЕКСТУ

1. Визначте жанр і стиль тексту. З'ясуйте, чи є текст художнім (проза, поезія, есе, новела) чи публіцистичним (стаття, репортаж, інтерв'ю, колонка). Визначте його комунікативну мету (інформувати, впливати, викликати емоції, переконати).
2. Проаналізуйте авторський стиль. Встановіть індивідуальні особливості автора: використання метафор, іронії, алюзій, риторичних прийомів, синтаксичних конструкцій. Зверніть увагу на темп, інтонацію та емоційне забарвлення.
3. Дослідіть культурний контекст. Визначте наявність культурно-специфічних елементів: реалій, ідіом, прислів'їв, цитат, алюзій на історичні чи соціальні явища. Продумайте способи їх передачі (еквівалент, аналогія, пояснювальна примітка).
4. Підготуйте ресурсну базу. Доберіть тлумачні, двомовні та фразеологічні словники, енциклопедії, корпуси художньої та публіцистичної мови. За потреби використовуйте електронні ресурси (онлайн-бібліотеки, електронні глосарії).
5. Здійсніть лінгвостилістичний аналіз оригіналу. Виділіть ключові стилістичні маркери: тропи (метафори, епітети, порівняння), синтаксичні особливості, мовні кліше, авторські неологізми.
6. Виконайте чернетковий переклад. Складіть початковий варіант, максимально зберігаючи смислову й емоційну насиченість тексту. Уникайте буквального перекладу — орієнтуйтеся на зміст і художній ефект.
7. Застосуйте перекладацькі трансформації. Визначте, де потрібні лексичні, граматичні чи стилістичні зміни (перестановки, заміни, конкретизація, генералізація, антонімічний переклад, компенсація). Поясніть свій вибір у перекладацькому коментарі.
8. Опрацюйте складні елементи. Для ідіом, реалій, алюзій чи гри слів доберіть найприйнятніший варіант відтворення: еквівалент, аналогію чи адаптацію з приміткою.
9. Редагуйте переклад. Перевірте відповідність стилю й емоційного тону оригіналу. Виправте граматичні, лексичні та стилістичні огріхи, подбайте про плавність викладу.
10. Остаточне вичитування. Перечитайте текст як цілісний художній чи публіцистичний твір. Переконайтеся, що він звучить природно українською мовою й водночас відтворює задум автора.
11. Оформлення. Підготуйте фінальний варіант перекладу відповідно до вимог кафедри: додайте перекладацький коментар та глосарій до тексту.

Лексема польською мовою	Тлумачення лексеми польською мовою	Переклад лексеми українською мовою	Тлумачення лексеми українською мовою
bohater literacki	postać występująca w utworze literackim, która odgrywa kluczową rolę w rozwoju akcji	літературний герой	персонаж художнього твору, що має важливе значення для розвитку сюжету
społeczeństwo obywatelskie	zbiorowość obywateli, którzy aktywnie uczestniczą w życiu publicznym i mają wpływ na decyzje władz	громадянське суспільство	сукупність активних громадян та організацій, які беруть участь у суспільному житті поза межами державних структур
narracja	sposób przedstawienia wydarzeń przez narratora w tekście literackim	нарація	спосіб оповіді або викладу подій у художньому творі
wolność słowa	prawo do wyrażania własnych poglądów bez cenzury i ograniczeń	свобода слова	право кожної людини відкрито висловлювати свої думки без втручання держави
wolne media	niezależne środki przekazu, nieskrepowane przez wpływy polityczne	вільні медіа	незалежні засоби масової інформації, які не підлягають політичному тиску

ДОДАТОК Г

ПРИКЛАД ПЕРЕКЛАДАЦЬКОГО КОМЕНТАРЯ

Słońce chyliło się ku zachodowi, barwiąc niebo odcieniami czerwieni i złota. Сонце хилилось до заходу, фарбуючи небо відтінками червоного та золотого.

У цьому випадку використано стилістичну трансформацію – збережено образну метафору оригіналу, притаманну художньому стилю, що передає емоційно-естетичне враження. Лексеми «*barwiąc*» – «фарбуючи» й «*odcieniami*» – «відтінками» збережені без змін, що сприяє адекватній передачі художньої виразності.

Cisza była tak gęsta, że zdawało się, iż można ją pokroić nożem. Тиша була така густа, що, здавалося, її можна було різати ножем.

Застосовано стилістичний прийом калькування фразеологізму для збереження авторської образності. Такий підхід відповідає стилістичній нормі художнього перекладу, дозволяє зберегти метафоричність і ритм оригіналу.

Eksperti ostrzegają przed skutkami zmian klimatycznych, które już teraz wpływają na rolnictwo. Експерти застерігають про наслідки змін клімату, які вже тепер впливають на сільське господарство.

Використано синтаксичну трансформацію – часткову зміну порядку слів для досягнення більшої природності в українській мові. Також збережено термінологічну точність відповідника «*zmianę klimatyczne*» – «зміни клімату», що важливо для публіцистичного стилю.